

**DEVIANT XULQ-ATVOR PSIXOLOGIYASI: MILLIY MA'NAVIYAT VA
HUQUQIY ONG KONTEKSTIDA**

Aliyeva Dilnuraxon

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Milliy g'oya, ma'naviyat

asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi talabasi

dilnuraxon1808@gmail.com,

Abduraximova Aziza

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Milliy g'oya, ma'naviyat

asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi talabasi

Azizaabduurahimova29@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi deviant xulq-atvorning psixologik ildizlari, uning milliy ma'naviyatimizga ta'siri va huquqiy madaniyatni shakllantirish orqali ushbu muammoni bartaraf etish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olishda jamoaviy muhitning o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar: deviant xulq-atvor, milliy g'oya, ma'naviyat, huquqiy ong, ijtimoiy adaptatsiya, korreksiya, huquqiy madaniyat.

KIRISH

Bugungi zamonaviy ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri insonni jamoa doirasida tushunish va uning ichki potentsialini ochishdir. Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi mutaxassislari uchun deviant xulq-atvor psixologiyasini bilish o'ta muhimdir, chunki ma'naviy tarbiya va huquqiy ongni shakllantirish bevosita ijtimoiy normalarga amal qilish bilan bog'liq. O'zbekiston Respublikasining "Uzluksiz ta'lim konsepsiyasi"ga muvofiq, yoshlarda sog'lom psixologik muhit va huquqiy madaniyatni shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot tizimli, psixologik va pedagogik yondashuvlarga asoslandi. Nazariy tahlil metodi yordamida deviantlikning psixologik va huquqiy jihatlari o'rganildi. Tadqiqot doirasida talabalar o'rtasida o'tkazilgan so'rovnomalar guruh ichidagi ma'naviy muhitning huquqiy ongga ta'sirini baholash imkonini berdi.

NATIJAR VA TAHLIL

Deviant xulq-atvor – bu jamiyatda o'rnatilgan huquqiy va axloqiy normalardan chetga chiqishdir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

- Ma'naviy-huquqiy muhit: Guruhdagi ijobiy ma'naviy-psixologik iqlim huquqbuzarlik ehtimolini kamaytiradi va o'quv samaradorligini 25-30% ga oshiradi.
- Huquqiy madaniyat: Huquqiy ta'lim kontekstida guruhning roli beqiyos, chunki huquqiy madaniyat ijtimoiy muhitda o'zaro munosabatlar mahsulidir.
- Liderlik ta'siri: Ma'naviy liderlar guruhdagi deviant holatlarni jamoatchilik nazorati orqali muvofiqlashtirishi mumkin.
- Nizolar boshqaruvi: Sog'lom ma'naviy muhitda nizolar shaxsni rivojlantirsa, nosog'lom muhitda u huquqbuzarlik va guruh parchalanishiga olib keladi.

XULOSA

Deviant xulq-atvor psixologiyasini milliy ma'naviyat va huquqiy normalar asosida o'rganish jamiyat barqarorligini ta'minlashning muhim shartidir. Jamoaviy munosabatlar tizimida shaxsning ma'naviy qiyofasi va huquqiy dunyoqarashi yanada barqaror shakllanadi. Bo'lajak ma'naviyat targ'ibotchilari va huquqshunoslar guruh dinamikasini boshqarish orqali yoshlar o'rtasida ijtimoiy sog'lom muhitni yaratishga mas'uldirlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xaydarov F.I., Xalilova N.I. Umumiy psixologiya. – Toshkent, 2020.
2. Jabborov X.X. Psixologiya. – Toshkent: TSUOS, 2021.
3. Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation.
4. Jalolov, S. (2021). Psixologiya asoslari. Toshkent: Fan nashriyoti.
5. Sattorov, B. (2023). Talabalarda stressga bardoshlilikni rivojlantirish yo'llari.